

Sygn. akt II UK 238/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 września 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 18 stycznia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. oddala skargę kasacyjną,**
- 2. zasądza od M. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 18 stycznia 2017 r. oddalił apelację M. K. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 23 czerwca 2016 r., sygn. akt VI U (...), oddalającej jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w

B. z dnia 14 grudnia 2015 r. odmawiającej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy od 1 listopada 2014 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, spór w sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy w przypadku ubezpieczonej powinno dojść do wydłużenia okresu wypłaty renty z tytułu niezdolności do pracy do dnia osiągnięcia przez nią wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.) - obowiązującym od 1 stycznia 2013 r., tj. za okres od 1 listopada 2014 r. do 7 kwietnia 2015 r. Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika, że ubezpieczonej, urodzonej 7 września 1954 r. organ rentowy przyznał decyzją z dnia 27 kwietnia 2012 r. rentę z tytułu niezdolności do pracy okresowo do dnia 31 października 2014 r., a decyzją z dnia 1 czerwca 2015 r. od 7 kwietnia 2015 r. prawo do emerytury w związku z osiągnięciem wieku emerytalnego (60 lat i 7 miesięcy). Ubezpieczona nie miała ustalonego prawa do renty do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1a i 1b ustawy emerytalnej, który wynosił wówczas dla kobiet 60 lat, albowiem nie była uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy przez okres co najmniej ostatnich 5 lat poprzedzających dzień badania lekarskiego, które przeprowadzono w dniu 11 kwietnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że ustawodawca, wprowadzając z dniem 1 listopada 2005 r. do ustawy emerytalnej art. 13 ust. 3a, objął swoistą ochroną osoby, które długotrwale - co najmniej 5 lat - były uprawnione do renty i brakuje im do osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1a i 1b, mniej niż 5 lat. Tylko w stosunku do takich osób, w przypadku dalszego stwierdzenia ich niezdolności do pracy orzeka się niezdolność do pracy na okres do dnia osiągnięcia tego wieku. Ubezpieczona takich warunków nie spełniała, a w decyzji z dnia 24 kwietnia 2012 r. data końcowa okresu, na jaki renta została jej przyznana, nie pokrywa się z datą osiągnięcia przez nią wieku emerytalnego. Ponieważ ubezpieczona nie była uprawniona co najmniej 5 lat do renty, renta z tytułu niezdolności do pracy została jej przyznana do dnia, który przypadał po osiągnięciu przez nią wieku emerytalnego, według stanu prawnego na dzień wydania decyzji z dnia 27 kwietnia 2012 r. Do 31 grudnia 2012 r. obowiązywał zróżnicowany wiek emerytalny, w zależności od płci ubezpieczonego wynoszący 65 lat dla mężczyzn,

60 lat dla kobiet. Od 1 stycznia 2013 r., zgodnie z ustawą z 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r., poz. 637; dalej: ustawa zmieniająca), wprowadzono nowy wiek emerytalny dla kobiet i mężczyzn. Konsekwencją zmiany powszechnego wieku emerytalnego było wydłużenie okresu wypłaty niektórych świadczeń na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy zmieniającej. Zasada przedłużenia wypłaty renty określona w tym przepisie nie ma zastosowania do ubezpieczonej, albowiem na dzień wejścia w życie ustawy zmieniającej nie miała ustalonego decyzją organu rentowego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na okres do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego.

Ubezpieczona zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną, którą oparła na naruszeniu prawa materialnego polegającego na błędnej wykładni przepisu art. 17 ust. 1 ustawy zmieniającej i art. 13 ust. 3a ustawy emerytalnej, przez uznanie, że wyłączną podstawą do zachowania uprawnień rentowych w trybie przewidzianym w tym przepisie jest posiadanie uprawnień rentowych z tytułu niezdolności do pracy uzyskanych na podstawie przepisu art. 13 ust. 3a ustawy emerytalnej, podczas gdy warunek taki nie wynika z treści przywołanego przepisu ustawy zmieniającej.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej skarżąca podniosła, że z wykładni językowej art. 17 ust. 1 ustawy zmieniającej wynika, że odnosi się on do terminologicznie do okresu, na który zostało ustalone prawo do renty, a nie do podstawy prawnej jej ustalenia. Brak jest bowiem w treści przepisu odesłania do zastosowanego przez Sąd Apelacyjny art. 13 ust. 3a ustawy emerytalnej. Przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy w trybie innym niż opisany w art. 13 ust. 3a nie wyklucza możliwości ustalenia prawa do renty do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego. Co więcej, wyraźnie wskazuje on, że wyłącznym wyjątkiem od jego zastosowania jest okoliczność wygaśnięcia lub ustania świadczenia przed osiągnięciem wieku emerytalnego. Ponadto, zgodnie z art. 24a i 101a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura zgodnie z art. 24a, czyli w dniu osiągnięcia wieku emerytalnego. W ocenie skarżącej, treść tych przepisów przemawia za przyjęciem, że renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy została przyznana skarżącej właśnie do osiągnięcia wieku emerytalnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawodawca wprowadził art. 13 ust. 3a ustawy emerytalnej z dniem 1 listopada 2005 r. (na podstawie ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz. U. Nr 169, poz. 1412). Zgodnie z jego brzmieniem, jeżeli osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy przez okres co najmniej ostatnich 5 lat poprzedzających dzień badania lekarskiego brakuje mniej niż 5 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1, w przypadku dalszego stwierdzenia niezdolności do pracy orzeka się niezdolność do pracy na okres do dnia osiągnięcia tego wieku. Przepis ten oznacza, że osoby, które przed dniem badania lekarskiego były długotrwale uprawnione do renty (co najmniej 5 lat) i są nadal niezdolne do pracy i którym jednocześnie brakuje mniej niż 5 lat do osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 orzeka się niezdolność do pracy na okres do osiągnięcia wieku emerytalnego. Jego celem jest zagwarantowania osobie spełniającej wskazane w nim warunki prawa do renty aż do osiągnięcia wieku emerytalnego niezależnie od spełnienia przez cały ten okres warunku niezdolności do pracy. W dniu wejścia tego przepisu aż do zmiany przepisów dotyczących wieku emerytalnego (podwyższających wiek emerytalny) oznaczało to, że z przepisu tego mogą skorzystać osoby, którym brakuje mniej niż pięć lat do osiągnięcia 60 lat - kobiety i 65 lat - mężczyźni. Nowelizacja art. 24, podwyższająca od 1 stycznia 2013 r. wiek emerytalny, dokonana na podstawie przepisów ustawy zmieniającej, którą dodano do tego przepisu ust. 1a i 1b, wymagała reakcji ustawodawcy rozwiązujących problem dalszego uprawnienia do renty osób, którym orzeczone prawo do renty w oparciu o art. 13 ust. 3a ustawało przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek jego podwyższenia, co niweczyło gwarancję prawa do renty aż do osiągnięcia wieku emerytalnego. Na mocy art. 17 ustawy zmieniającej osoby, które w dniu wejścia w życie tej ustawy miały ustalone decyzją organu rentowego prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na okres do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, zachowały

te uprawnienia do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy, o której mowa w art. 1, chyba że prawo do świadczenia ustało lub wygasło przed tym dniem. Z przepisu tego wynika, że prawo do dalszego przedłużenia okresu prawa do renty mają tylko te osoby, które spełniały warunki przedłużenia okresu prawa renty z tytułu niezdolności do pracy na okres do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego wymienione w art. 13 ust. 3a i (i uzyskały decyzję organu rentowego potwierdzającą to prawo). Wprawdzie art. 17 ustawy zmieniającej nie wymienia wprost w art. 13 ust. 3a ustawy emerytalnej, jednakże odwołuje się do jego treści przez użyte w nim sformułowanie „prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy na okres do dnia osiągnięcia wieku emerytalnego”, które oznacza prawo do renty do osiągnięcia tego wieku bez względu na spełnienie w całym tym okresie przesłanki niezdolności do pracy. Także stwierdzenie o „zachowaniu uprawnień” wskazuje na międzyczasowy charakter omawianego przepisu rozwiązującego problem zachowania praw nabytych - dotychczasowych uprawnień do pobierania renty aż do osiągnięcia wieku emerytalnego. Stąd też powyższy przepis nie ma zastosowania do osób, którym przepisy ustawy emerytalnej przed wejściem w życie ustawy zmieniającej nie gwarantowały automatycznego przedłużenia prawa do renty do osiągnięcia wieku emerytalnego na podstawie art. 13 ust. 3a. W konkluzji, warunkiem niezbędnym zastosowania tego przepisu jest legitymowanie się decyzją organu rentowego wydaną na podstawie art. 13 ust. 3a ustawy emerytalnej.

Nie ma więc podstaw do przedłużenia ubezpieczonej prawa do renty za okres do osiągnięcia przez nią wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1a oraz w art. 27 ust. 2 ustawy emerytalnej (od 1 listopada 2014 r. do 7 kwietnia 2015 r.), jeśli nie miała ona „pierwotnego” prawa do przedłużenia tej renty na podstawie art. 13 ust. 3a tej ustawy.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na mocy art. 98 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.).

